

Onderzoekers en bedrijfsleven houden elkaar scherp

Twee biologische varkenshouders, twee vertegenwoordigers van de mengvoerindustrie en een aantal onderzoekers vormen met elkaar het Bioconnect-projectteam Voeding biologische varkens, dat met ideeën komt voor onderzoek, het onderzoek uitvoert en bijstuurt en becommentarieert. Stakeholders én onderzoekers willen niet meer anders.

Iedere dag komt Achim Tijkorte, vertegenwoordiger van mengvoerbedrijf ForFarmers, bij een of meer biologische varkenshouders. Daar hoort en ziet hij precies tegen welke voerproblemen zij aanlopen. En dat zijn er genoeg, is zijn ervaring. 'Er zijn allemaal dagelijkse problemen die je als biologische sector zelf moet uitzoeken. Een reguliere varkenshouder zoekt dat op in een boek of op internet, maar dat kan een biologische niet. Er is te weinig onderzoek gedaan naar de specifieke omstandigheden voor biologische varkens.'

Daarom is hij zo blij dat hij meedraait in het projectteam Voeding biologische varkens van het kennisnetwerk Bioconnect waar ideeën voor onderzoek en de voortgang ervan uitgebreid aan bod komen (zie kader). Tijkorte: 'Wat wij aandragen wordt serieus meegenomen, we zijn heel zinvol bezig.' Medeteamlid Joost van Alphen, biologisch varkenshouder, is het daarmee eens. 'We voegen echt iets toe.'

>> **Praktijk verder helpen**

Carola Van der Peet, betrokken onderzoeker, werkt al een aantal jaar met het projectteam van varkenshouders en mengvoederindustrie. Daarmee is zij een van de eerste geweest die de vraagsturing van onderzoek daadwerkelijk vanuit de stakeholders liet lopen, wat inmiddels in de hele biologische sector gebruikelijk is. 'Je doet onderzoek om de praktijk verder te helpen en zo weet je precies wat er speelt in de praktijk. De stakeholders komen altijd met suggesties, ze weten precies wat er speelt.'

Vier maal per jaar roept de onderzoeker het projectteam bij elkaar. Regelmatig koppelt ze daar een excursie aan vast bij een van de varkenshouders of bij een onderzoeksinstelling. Steevast vraagt ze naar ideeën voor onderzoek. En elke keer hebben de varkenshouders en de vertegenwoordigers van de mengvoerindustrie zich gedegen op die vraag voorbereid en komen met onderwerpen die breed spelen in de biologische varkenshouderij. De teamleden spreken elk onderwerp gedetailleerd door met vragen als: wat is de achtergrond van het probleem, wat is er aan te doen en waar moet het onderzoek als eerste

op inzetten? Alleen de exacte proefopzet, zoals inzet van aantal dieren, is iets wat de onderzoekers opstellen. De stakeholders letten er op dat het onderzoek ook echt kennis op kan leveren waar de praktiserende boer wat aan heeft. Van Alphen geeft een voorbeeld. 'Wij zien erop toe dat het onderzoek niet te veel doet wat zij zelf denken dat belangrijk is. Vroeger werden we bijvoorbeeld heel strak uitbetaald op slachtkwaliteit. Als die niet goed genoeg was, kregen we minder. Maar dat systeem is veranderd en dan is onderzoek naar hoe je de kwaliteit kunt garanderen minder belangrijk.'

>> **Meedenken**

Loopt een project eenmaal, dan komen de tussentijdse resultaten aan bod en is een proef afgelopen, dan denkt iedereen mee over de verspreiding van de kennis. In elk stadium is de bijdrage van de stakeholders even waardevol. Van der Peet herinnert zich een onderzoek waarin de uitval van biggen tijdens de zoogperiode ter sprake kwam. De onderzoekers gingen daar snel over heen, maar de varkenshouders wilden exact weten wanneer de biggen waren uitgevallen, en waarom. Want de reden waarom kon te maken hebben met het verschil in temperatuur tussen de kraamafdelingen. Zo houden de stakeholders de onderzoekers scherp. Ook bij de verspreiding van kennis zijn ze nuttig. Zoals bij een inventarisatie bij zestien zeugenbedrijven naar de gezondheid van de biggen en zestien vleesvarkensbedrijven naar de slachtkwaliteit van de vleesvarkens. Het was een enorme berg informatie op een rij. Van der Peet: 'Wij dachten dat het veel te veel informatie was om zo aan de varkenshouders te geven. Maar de stakeholders zeiden dat het wel zo naar de sector moest, omdat alles goed op een rijtje stond. Dat was ook heel waardevol. Daarnaast hebben we er nog een biokennisonderzoekbericht van gemaakt, een flyer bestemd voor boeren.'

>> **Lijnen zijn kort**

Van Alphen merkt overigens dat de verspreiding van de kennis dankzij de intensieve samenwerking heel snel gaat. 'De lijnen zijn kort. Voordat

Biologisch veehouder Joost van Alphen (links) en Achim Tijkorte van mengvoederbedrijf ForFarmers: "Wat wij aandragen voor onderzoek wordt heel serieus genomen".

een proef is afgesloten is de kennis al geïmplementeerd. Dan hoef je ook geen vervolg meer te doen op het onderzoek.' Zelf heeft de varkenshouder ook eerder vertrouwen in de uitkomsten, omdat hij er zo intensief bij betrokken is geweest. Dat het hem wel een aantal dagen per jaar kost maakt hem dan ook niet uit. 'Dit is een goede manier van werken. Het enige wat nog verder uitgebouwd kan worden is dat meer mensen mij weten te vinden met vragen voor onderzoek.' Ook Tijkorte beaamt dat er best veel tijd in gaat zitten, wil je het goed doen. 'Maar als je als sector kennis wilt verzamelen, zul je het toch zo moeten doen. Bovendien bouw ik ook een netwerk op waar ik toch ook weer profijt van heb.' De veevoederkundige plaatst maar één kanttekening.

De werkgroep waar hij aan deelneemt is net als de andere werkgroepen in de biologische onderzoekswereld sectoraal. Als een onderwerp de sectoren overstijgt, wordt het toch in elke werkgroep behandeld. Bijvoorbeeld het zelf telen van voer. 'Je kunt het onderzoeksgeld beter benutten als je daar eerst het een en ander over uitzoekt over de sectoren heen en pas later uitwerkt per sector.' Van der Peet ziet helemaal geen nadelen aan de intensieve samenwerking met de stakeholders. 'Nee, echt niet. Maar misschien ligt dat wel aan deze stakeholders. Zij komen elke keer, bereiden zich goed voor en mengen zich intensief in de discussies.'

Bedrijfsleven stuurt biologisch onderzoek

De biologische sector bepaalt zelf welke kennis er nodig is en hoe die bij de bedrijven terecht komt. Deze inhoudelijke aansturing is in 2005 van start gegaan met het nieuwe model van vraagsturing: Bioconnect, Kennisnetwerk voor de biologische landbouw en voeding. Alle sectoren kennen productwerkgroepen waar bedrijfsleven uit de hele keten en maatschappelijke organisaties gezamenlijk kennisprojecten formuleren en inhoudelijk aansturen. Onderzoekers adviseren hierbij. Ieder kennisproject wordt weer begeleid, aangestuurd en eventueel bijgesteld door een projectteam met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven. Het ministerie van LNV en andere financiers zijn formeel opdrachtgever, maar vertrouwen erop dat het bedrijfsleven zelf de koers bepaalt. Naast productwerkgroepen zijn er een paar overkoepelende themawerkgroepen.